

А. Ю. Підлісний – студент 4 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Є. В. Вознюк – кандидат політичних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Участь України у миротворчих операціях НАТО

Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки

Україна приймає активну участь у миротворчих операціях НАТО, що сприяє зміцненню позицій на міжнародній арені, поповненню бюджету держави, отриманню досвіду. Проблемною стороною співробітництва нашої держави з євроатлантичними та регіональними структурами безпеки є фінансування операцій, прийняття рішень стосовно їхнього характеру, степені залученості до неї та досягнення консенсусу між українськими гілками влади. Запровадження освіти є ще одним із важливих і перспективних напрямів співробітництва між Україною та НАТО.

Ключові слова: миротворчі операції, НАТО, безпека, миротворчий контингент, національний інтерес.

Pidlisnyj A. Yu., Vozniuk Ye. V. Ukraine in NATO Peacekeeping Operations. Ukraine takes an active part in NATO peacekeeping operations, which strengthens our position in the international arena, replenishes the state budget and helps to get experience. Problematic sides of cooperation between the Euro-Atlantic and regional security structures are financing, decision-making concerning the nature of operations, degree of involvement into operations and consensus between Ukrainian branches of power. Introduction of education is another important and perspective trend of effective cooperation between Ukraine and NATO.

Key words: peacekeeping operations, NATO, security, peacekeepers, national interest.

Участь Збройних Сил України у миротворчих операціях є пріоритетним завданням, успішне виконання якого позитивно впливає на зміцнення міжнародного авторитету України, сприяє розвитку співробітництва з євроатлантичними та регіональними структурами безпеки й має виняткове значення для національних інтересів нашої держави.

Участь України у міжнародних миротворчих операціях НАТО сприяє підвищенню ролі України серед країн-членів НАТО та зміцненню її позицій на ключових напрямках діяльності НАТО, поповненню державного бюджету України, створенню сприятливого клімату для налагодження й активізації двостороннього економічного співробітництва з відповідними державами, отриманню міжнародного досвіду та його використанню у реформуванні правоохоронної системи України з метою підвищення її боєздатності й професіоналізму, просуванню національних інтересів України та її зовнішньополітичних пріоритетів, а також зміцненню безпеки у світі [1].

Щодо перспектив участі України у міжнародних миротворчих операціях, слід виходити з таких рівнів пріоритетності операцій:

– перший – операції, які проводяться в регіонах, що є ключовими для національних інтересів України;

– другий – операції, які проводяться спільно з міжнародними партнерами України, співпраця з якими сприяє європейській та євроатлантичній інтеграції нашої держави;

– третій – інші операції, в рамках яких українські миротворці роблять внесок у підтримання миру та стабільності у світі [2].

У сучасних умовах головними проблемами проведення миротворчих операцій НАТО та участі у них контингентів різних країн, у тому числі, й України є: неефективність прийняття рішень; взаємосумісність миротворчих контингентів та засобів для проведення операцій; фінансування; розширення спектру майбутніх операцій.

Прийняття рішення стосовно характеру миротворчих операцій, ступеня участі України в операції, а також підготовки військ залежить переважно від законодавчого врегулювання цього питання, наявності консенсусу між гілками влади, що впливає на швидкість прийняття такого рішення та в кінцевому рахунку визначає ефективність усієї операції. Досягнення консенсусу повинне ґрунтуватися на взаємному розумінні важливості миротворчої діяльності держави, щоб у майбутньому не зашкодити міжнародному іміджу держави чи унеможливити отримання фінансової підтримки для реформування Збройних сил України. Потребує уточнення процедура визначення завдань й обмежень діяльності українських миротворчих сил, а також їх взаємодії з іншими військовими формуваннями [3].

В Україні існує проблема прийняття рішень – досягнення консенсусу між гілками влади та у суспільстві щодо безпосередньої участі Збройних сил України у міжнародних операціях загалом та масштабів такої участі зокрема.

Проблемою для НАТО є фінансування проведення операцій. Значні розбіжності між державами-членами альянсу щодо того, які частки узгодженої діяльності повинні забезпечуватися спільними фондами НАТО, а які повинні забезпечуватися кожною країною, відповідно до узгоджених часток фінансування [2].

У 2013 р. альянс здійснив перегляд своїх військово-політичних засад, завдяки чому було забезпечено більш ефективну участь країн-партнерів в оцінюванні сил, плануванні й ухваленні рішень щодо поточних і майбутніх операцій під проводом НАТО. Ці та інші заходи враховували досвід участі країн-партнерів в операціях під проводом НАТО в Афганістані, Косово, Лівії, а також операціях НАТО з протидії піратству «Океанський щит».

У 2013 р. до сил реагування приєдналися такі країни, як Швеція, Фінляндія й Україна, тоді як Грузія зобов'язалася надати свої підрозділи в розпорядження у 2015 р. [4].

Ще одним важливим перспективним напрямом співробітництва між Україною та НАТО є освіта. Альянс сприяє просуванню інституційних реформ у країнах-партнерах, запроваджуючи освітні програми. Спочатку ці програми були спрямовані на підвищення рівня оперативної сумісності між збройними силами НАТО та країн-партнерів. Згодом їхні межі було розширено й нині вони становлять нові можливості співпраці між державами альянсу та партнерами щодо того, як формувати, розвивати й реформувати безпекові, оборонні та військові освітні заклади. НАТО розробила індивідуальні освітні програми для таких країн, як Афганістан, Вірменія, Азербайджан, Грузія, Ірак, Казахстан, Мавританія, Молдова, Монголія, Сербія, Україна й Узбекистан [2].

Україна повинна співпрацювати з НАТО за такими новими напрямками, як захист від кібернетичних нападів й енергетична безпека. Зростає також рівень залучення нашої держави до програм розбудови оборонних інституцій.

Контингенти НАТО неодноразово надавали допомогу з порятунку цивільних осіб, що перебували на аварійних нафтових платформах і судах. Із моменту залучення України до ОАЗ у 2007 р., щорічно було направлено 1–2 кораблі ВМС

Збройних сил України до районів проведення ОАЗ (Середземне море), серед них фрегат «Гетьман Сагайдачний», корвети «Тернопіль» і «Луцьк» [5].

У спільних програмах ЄС і НАТО Україна могла б використати технологічні можливості, наприклад, в авіакосмічній галузі. Однак, завадити цьому може позиція Росії стосовно технологій, розроблених у Радянському Союзі. Тому питання полягає в тому, чи вдасться Україні розділити цю співпрацю водночас із РФ і Європою. Також проблематичною є участь нашої держави в системі протиракетної оборони альянсу.

Пріоритетними для нашої держави можуть стати такі напрями співпраці з НАТО: розвиток власних озброєнь у кооперації з західними компаніями, модернізація оборонної промисловості через трансфер західних технологій.

Сьогодні Україна бере участь у всьому спектрі операцій НАТО від миротворчих до тренувальних й антитерористичних. В майбутньому, якщо альянсом будуть проводитись операції із захисту транспортних мереж, Україна буде зацікавлена боати в них участь, оскільки для неї, як транзитної держави, питання енергетичної безпеки мають важливе значення.

В перспективі Україна буде продовжувати робити свій внесок у справу підтримки миру й стабільності на євроатлантичному просторі та за його межами, брати активну участь в операціях і місіях під егідою НАТО. Україна, як й інші країни-члени НАТО та країни-партнери, має велику користь від своєї участі в партнерстві, оскільки воно відповідає як національним, так і загальним інтересам цих країн. Перспективи політики НАТО спрямовані на підтримку незалежності та суверенітету України. Тісне співробітництво України з НАТО сприяє реалізації її головної стратегічної мети – інтеграції в Європу. Участь Збройних сил України у миротворчій діяльності НАТО сприяє досягненню цієї мети та забезпечує стабільність і безпеку в Європі [6].

Отже, для України її миротворча діяльність має ключове значення, оскільки вона розглядається як засіб зміцнення її національної безпеки через створення стабільного зовнішньополітичного середовища та, водночас, як її внесок у зміцнення загальноєвропейської безпеки. Завдяки миротворчій діяльності Україна утверджується як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, підвищує свій міжнародний авторитет та демонструє миролюбну політику.

Джерела та література

1. Моренчук Т. А. Проблеми та перспективи участі України у миротворчих операціях / Т. А. Моренчук // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2005. – № 11. – С. 125–130.

2. Про перспективи дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору та стан забезпечення координації діяльності органів виконавчої влади України, інших державних органів у сфері євроатлантичної інтеграції України / Рада національної безпеки та оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0011525-08>

3. Грицяк І. Створення, розширення та діяльність Північноатлантичного Альянсу (НАТО) / І. Грицяк // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України. – 2009. – № 3. – С. 183–194.

4. Брежнєва Т. Участь України в операціях НАТО: стан та перспективи / Т. Брежнєва, А. Шевцов / Регіон. філіал Нац. ін.-ту стратегічних досліджень у м. Дніпропетровську [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/may/12.htm>.

5. Мармазов В. Ми плануємо підсилювати нашу присутність в миротворчих місіях / В. Мармазов / Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/printable_article/216558;jsessionid=FBB09B39C1AEBE234234836C454E975A

6. Войціховський А. В. Співробітництво України з НАТО у миротворчій діяльності / А. В. Войціховський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/pib/2009_3/PB-3/PB-3_5.pdf.